

Blaklibekken ved Utleir i Trondheim har en parkmessig utforming og framstår innbydende i periodene med nok gjennomstrømning i bekken.

Foto: Tore Kvande.

Bekkeåpning til nytte og besvær

Grøntområder med bekker og dammer kan være effektive tiltak for å håndtere overvann, men også gi ulemper for lokale beboere. Ny forskning ved NTNU har avdekket sentrale fokuspunkter som bør avklares og kommuniseres, for at et bekkeåpningsprosjekt skal bli positivt mottatt.

Bridget Thodesen og Erlend Andenæs
 Institutt for bygg- og miljøteknikk

Overvann

Klimaendringer gir stadig økende nedbørsmengder i Norge. Mer av regnet kommer også som styrtregn, med mye vann over et begrenset område på kort tid. Samtidig blir byene stadig mer fortettet, så regnvannet har færre åpne flater å trekke ned i grunnen gjennom. For å hindre flom har det i senere tid blitt vanlig å anlegge såkalte blågrønne eller naturbaserte løsninger, for eksempel ved å etablere grønne områder med trær, gress, gangveier, benker og lekeapparater inntil åpne bekkefar. Dermed kan bekken ta unna mer vann, og det etableres et koselig grøntområde til glede for beboere og tilreisende. Slik lyder i hvert fall ofte innsalget når et slikt prosjekt settes i gang. I praksis kan en bekkeåpning være kilde til konflikt mellom beboere og myndigheter, som erfart ved to prosjekter i Trondheim. Et doktor-

gradsarbeid i Klima 2050 handler om å kartlegge og forstå slike konflikter i forbindelse med etablering av overvannstiltak.

Ulike perspektiver

Studier av de to Trondheimsprosjektene baserer seg på intervjuer av planleggere i kommunen, beboere og andre som bruker området. De viser at de ulike interessegruppene har forskjellige syn på hva bekkeåpningen bør oppnå og prioritere. For eksempel, der hydrologer kan se en flott fordryningsdam, kan småbarnsforeldre se drukningsfare. Planleggere vektlegger mobilitet når det anlegges en gangvei langs den nyåpnede bekken, mens noen beboere tenker mer på forstyrrende gjennomgangstrafikk. På samme måte viser forskningen at det er ulikheter i hvordan beboere og planleggere tilnærmer seg prosjekter som dette på et konseptuelt nivå. Planleggerne i kommunen har ofte mer langsiktig tenkning i sin organisasjonskultur enn hva som er vanlig

ellers i befolkningen, og den legger mer vekt på å unngå usikkerhet. Det gir en ulik oppfatning av hvor nødvendig det er å anlegge naturbaserte løsninger som f.eks. bekkeåpninger, og hva det er de skal oppnå. Planleggere og beboere kan ende opp med å snakke forbi hverandre, og begge bli frustrerte over at den andre parten ikke tar inn over seg behovene deres.

Fire fokuspunkter for byggesaken

Forskningen har avdekket fire punkter som spesielt bør avklares og kommuniseres for at et bekkeåpningsprosjekt skal få en allmenn positiv oppfatning:

- (1) Hvilke miljøambisjoner prosjektet har og hvordan løsningen skal oppnå dem. Det kan for eksempel være forvirrende hvorvidt området skal prøve å se «naturlig» ut eller være en park.
- (2) Barns bruk av området. Dette innebærer både sikkerhet

og tilrettelegging for lek, noe som ofte henger tett sammen.

- (3) Ansvar for og omfang av vedlikehold. Åpne dammer kan gro igjen over tid, plener må klippes, og noen må rydde søppel. Det må avklares om det er utbygger, kommune eller beboere (f.eks. gjennom borettslag) som har ansvaret, ellers kan det hende det ikke blir gjort noe som helst.
- (4) Finansiering. Det må lages en plan for hvordan vedlikeholdet skal finansieres over tid, for å sikre at det faktisk blir gjort.

Kontroverser og uenigheter kan unngås gjennom en mer helhetlig avklaring av hva en naturbasert løsning skal løse og hvordan den skal gjøre det. I kommunikasjon med beboere må planleggere ta høyde for at deres organisasjon kan tenke og prioritere annerledes enn beboerne gjør.